

Antwoorden op vragen rondom privacy bij stages van studenten van (universitaire) pabo's/lerarenopleidingen

Versie 2.0 – mei 2021

Bij stages van studenten van (universitaire) pabo's/lerarenopleidingen worden persoonsgegevens van studenten uitgewisseld en geregistreerd. Studenten krijgen toegang tot persoonsgegevens van leerlingen, er worden mogelijk beeld- en geluidsopnamen gemaakt en studenten krijgen op hun stagescholen te maken met regels rondom het gebruik van sociale media. Dit alles vraagt om goede afspraken tussen de opleidingsinstituten, stagescholen en studenten. In dit document worden een aantal veel gestelde vragen rond stages en wat je in het kader van de privacy op dat terrein moet regelen besproken.

In verband met de leesbaarheid worden de termen stageschool, werkplekbegeleider, schoolopleider en instituutopleider gebruikt. Daar waar, bijvoorbeeld, de term werkplekbegeleider wordt gebruikt kan ook 'coach' of 'vakcoach' worden gelezen. Onder stageplaats worden hier alle leerwerktrajecten verstaan die de student in opleiding op de school volgt, dus ook de opleidingsplaatsen binnen een opleidingschool.

Dit document is tot stand gekomen in samenwerking met en met dank aan de MBO-Raad, de Hogeschool Utrecht en de Universiteit Utrecht.

In versie 2.0 zijn op de volgende punten aanpassingen doorgevoerd:

- de grondslag voor uitwisseling van persoonsgegevens van de stagiair tussen de opleiding en de stageschool;
- verwijzingen naar het Advies privacytoets en video-opnames; en
- wat er op privacygebied geregeld moet worden na afronding van de stage.

1. Algemeen

<p>1. <i>Moet er voor een partnerschap van (universitaire) pabo's/lerarenopleidingen en scholen een aparte Functionaris Gegevensbescherming (FG) worden aangesteld?</i></p>	<p>Alle scholen binnen het partnerschap dienen een eigen FG te hebben. Er hoeft geen aparte FG voor het partnerschap aangesteld te worden. Wel zullen de FG's van de stagescholen en de (universitaire) pabo's/lerarenopleidingen aandacht moeten hebben voor de specifieke privacyaspecten die spelen rond opleidingsscholen: uitwisselen persoonsgegevens, toegang tot systemen, het maken van video opnamen, e.d.</p>
<p>2. <i>Moet de verwerking van persoonsgegevens in het kader van een partnerschap van (universitaire) pabo's/lerarenopleidingen en scholen worden opgenomen in het register van verwerkingen van de stagescholen en (universitaire) pabo's/lerarenopleidingen?</i></p>	<p>Alle stagescholen en (universitaire) pabo's/lerarenopleidingen binnen het partnerschap dienen in hun eigen register van verwerkingen op te nemen welke persoonsgegevens zij verwerken en uitwisselen in het kader van het partnerschap.</p>
<p>3. <i>Mag een (universitaire) pabo/lerarenopleiding in het kader van een stage gegevens over een student doorgeven aan de school waar stage wordt gelopen?</i></p>	<p>Een (universitaire) pabo/lerarenopleiding mag gegevens van de betrokken student doorgeven aan de school waar stage wordt gelopen voor zover dat noodzakelijk is voor de publieke taak van de (universitaire) pabo/lerarenopleiding en de stageschool die uit de onderwijswetgeving voortvloeit. Deze (wettelijke) taken zien op het opleiden, beoordelen en in dat kader bieden van stageplekken aan studenten. Het moet voor de betrokken student helder zijn welke gegevens worden overgedragen en met welk doel deze worden overgedragen. Daarbij moeten in het kader van dataminimalisatie alleen die gegevens worden uitgewisseld die nodig zijn voor het leggen van contact met en het goed begeleiden en beoordelen van de student. Het informeren van de student over het uitwisselen van de gegevens kan door middel van de stageovereenkomst, maar bijvoorbeeld ook in de stagehandleiding.</p>

<p>4. <i>Een student moet op de stageschool ook als (tijdelijke) werknemer geregistreerd worden. Mag een stageschool hiervoor (een kopie van) de VOG en het ID-bewijs van de student opslaan?</i></p>	<p>Een stageschool is wettelijk verplicht te beschikken over (een kopie van) het ID-bewijs (identificatieplicht) en de VOG van (tijdelijke) werknemers. Zonder een VOG mag een student niet beginnen aan een stage. (Voor het aanvragen van de VOG is ook een kopie van het ID-bewijs noodzakelijk.)</p> <p>Voor het maken van een kopie van het ID-bewijs kan gebruik worden gemaakt van de KopieID app van de Rijksoverheid.</p>
<p>5. <i>Mag een (universitaire) pabo/lerarenopleiding bepaalde gegevens ten behoeve van de begeleiding aan de stageschool leveren? Denk aan gegevens over studievoortgang en/of resultaten van eerdere stages. Is hier toestemming van de betrokken student voor nodig?</i></p>	<p>Bij het delen van gegevens moet er sprake zijn van een doel, doelbinding en dataminimalisatie. Dat betekent dat een (universitaire) pabo/lerarenopleiding alleen die gegevens mag delen die noodzakelijk zijn voor het goed volbrengen van de actuele stage. Daarbij moet aan de betrokken student duidelijk worden gemaakt welke gegevens worden overgedragen en met welk doel dat gebeurt. De grondslag voor uitwisseling van deze gegevens is in principe de publieke taak van de (universitaire) pabo/lerarenopleiding en de stageschool die uit de onderwijswetgeving voortvloeit. Deze (wettelijke) taken zien op het opleiden, beoordelen en in dat kader bieden van stageplekken aan studenten. Worden er meer gegevens over de student uitgewisseld dan noodzakelijk voor het uitvoeren van de publieke taak, dan is in de meeste gevallen toestemming van de student nodig.</p> <p>Het informeren over en toestemming geven voor het uitwisselen van de gegevens kan geregeld worden in de stageovereenkomst of bijvoorbeeld in de stagehandleiding.</p>
<p>6. <i>Wie mag op een stageschool de gegevens van de student inzien?</i></p>	<p>Op een stageschool mag alleen die medewerker de gegevens inzien die als werkpekbegleider, schoolopleider of instituutopleider betrokken is bij de begeleiding van de student.</p>

<p>7. <i>Mag een werkplekbegeleider, schoolopleider of instituutopleider toegang krijgen tot studentregistratie- of volgsystemen van de (universitaire) pabo/lerarenopleiding?</i></p>	<p>Een werkplekbegeleider, schoolopleider of instituutopleider van de stageschool mag alleen dan toegang krijgen tot het studentregistratie- of volgsysteem van de (universitaire) pabo/lerarenopleiding als dat voor een goede begeleiding van de student noodzakelijk is. Daarbij mag alleen toegang tot die delen van het systeem worden gegeven die voor de werkzaamheden noodzakelijk zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het in een stagevolgsysteem opgenomen digitale portfolio van de student.</p> <p>Na het beëindigen van de stage moet de toegang worden afgesloten.</p> <p>De (universitaire) pabo/lerarenopleiding moet de toegang registreren in het register van verwerkingen.</p>
<p>8. <i>Mag de instituutopleider van de (universitaire) pabo/lerarenopleiding toegang krijgen tot de leerlingadministratie- en volgsystemen van de stageschool, of informatie ontvangen over leerlingen uit de klassen waar de student aan lesgeeft?</i></p>	<p>Nee, het is niet toegestaan persoonsgegevens van leerlingen van de stageschool uit te wisselen met medewerkers van de (universitaire) pabo/lerarenopleiding.</p>
<p>9. <i>Wie is/zijn verwerkingsverantwoordelijk en is er een verwerkersovereenkomst tussen de stageschool en de pabo/lerarenopleiding nodig?</i></p>	<p>Alle scholen in het partnerschap zijn zelfstandig verwerkingsverantwoordelijken. Zij verwerken geen gegevens in opdracht van of voor elkaar. Een verwerkersovereenkomst is niet noodzakelijk. Wel is het verstandig om binnen het partnerschap vast te leggen hoe men omgaat met de privacyaspecten rondom de stage. Dit kan bijvoorbeeld door een bijlage hierover aan de bestaande overeenkomst toe te voegen.</p> <p>Als het gaat om het maken van video-opnames van de student en leerlingen in het kader van begeleiding en beoordeling van die student, dan is er mogelijk sprake van gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijkheid, waarvoor wel een overeenkomst gezamenlijk verwerkingsverantwoordelijken moet worden afgesloten. Voor meer informatie zie het Advies aan onderwijsinstellingen (PO, VO, MBO en HO) - Privacy-toets video-opnames studenten en leerlingen.</p>

10. Hoe lang mogen gegevens rondom een stage bewaard blijven?

Afhankelijk van het type gegevens en beeld- of geluidsmateriaal kunnen er verschillende bewaartermijnen gelden. Dit voorkomt dat alle gegevens een zelfde periode bewaard blijven terwijl dit niet altijd nodig is. Een groot deel van de bewaartermijnen in het onderwijs is wettelijk voorgeschreven. Deze zijn voor MBO, HBO en WO vastgelegd in selectielijsten.

Overzichten van bewaartermijnen en selectielijsten zijn hier te vinden:

- PO en VO:
<https://aanpakibp.kennisnet.nl/bewaartermijnen/>
- MBO:
<https://www.mбораad.nl/nieuws/nieuwe-selectielijst-voor-het-mbo>
- HBO:
<https://www.vereniginghogescholen.nl/kennisbank/vereniging-hogescholen/artikelen/selectielijst-hogescholen-aangepast-aan-avg>
- WO:
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0009361/2001-04-29>

Daar waar er geen wettelijke termijn is vastgesteld moeten hierover afspraken worden gemaakt tussen de stageschool en de (universitaire) pabo/lerarenopleiding. Uitgangspunt is dat de bewaartermijn niet langer is dan strikt noodzakelijk.

2. Voorafgaande aan de stage

<p>11. Welke zaken moeten er rondom privacy geregeld worden in de stageovereenkomst?</p>	<p>Het verdient aanbeveling in de stageovereenkomst een paragraaf rondom privacy op te nemen met daarin o.a. de volgende punten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de student dient zich tijdens zijn stage te houden aan het beleid van de stageschool en de (universitaire) pabo/lerarenopleiding op het terrein van: <ul style="list-style-type: none"> o informatiebeveiliging en privacy; o het maken van beeld- en geluidsopnamen van de stageschool; o het gebruik van sociale media en bedrijfshulpmiddelen. - de student heeft een geheimhoudingsplicht. <p>Het is van belang dat de student tijdens het kennismakingsgesprek op de stageschool wordt geïnformeerd over de hierboven benoemde zaken en exemplaren krijgt van de documenten waarin het beleid wordt beschreven.</p> <p>Gelet op het bovenstaande verdient het aanbeveling om, voorafgaande aan de stage, de student tijdens de opleiding aan de (universitaire) pabo/lerarenopleiding te trainen in het beschermen van de privacy van leerlingen. Zowel tijdens de stage op de stageschool zelf, als tijdens het bespreken en evalueren van de stage met de instituutsopleiders van de (universitaire) pabo/lerarenopleiding en medestudenten.</p> <p>Als de student niet op andere wijze (zoals in de stagehandleiding van de opleiding) wordt geïnformeerd over de verwerking van zijn/haar gegevens door de opleiding en de stageschool rondom de stage, dan kan die informatie ook in de stageovereenkomst worden opgenomen.</p>
--	---

3. Tijdens de stage

<p><i>12. Mag een student toegang krijgen tot het leerlingadministratie- of volgsysteem van de stageschool?</i></p>	<p>De student mag toegang krijgen tot die gegevens in het leerling administratie- of volgsysteem die nodig zijn voor het uitvoeren van de stage. Dat betekent in de praktijk dat de student alleen toegang mag krijgen tot de gegevens van leerlingen en klassen waar daadwerkelijk les aan wordt gegeven.</p> <p>De stageschool moet in het register van verwerkingen aangeven tot welke gegevens studenten toegang krijgen en er op toezien dat na beëindiging van de stage de toegang voor de student weer wordt ingetrokken.</p> <p>In zijn algemeenheid geldt dat het niet is toegestaan om in (beveiligde) systemen in te loggen met de inloggegevens van iemand anders. Dit geldt ook voor het door een student inloggen in het leerlingadministratie- of volgsysteem met de inloggegevens van de werkplekbegeleider of schoolopleider, dit mag niet. Inloggen met de inloggegevens van iemand anders geldt als ongeautoriseerd toegang verkrijgen en is een beveiligingsincident. Immers, de werkplekbegeleider of schoolopleider heeft een veel ruimere toegang tot de systemen dan de student die daardoor persoonsgegevens te zien krijgt die niet noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de stage.</p>
<p><i>13. Hoe moet een student in het kader van intervisie omgaan met het vermelden van de namen van leerlingen in, bijvoorbeeld, logboeken die worden gedeeld met medestudenten en begeleiders?</i></p>	<p>Het uitgangspunt hier is dat de student de leerlingen anonimiseert in documenten die worden gedeeld met personen buiten de stageschool, medestudenten of begeleiders.</p> <p>Het delen van de documenten dient op een veilige manier te gebeuren.</p>
<p><i>14. Mag een student op de sociale media berichten plaatsen over de stage?</i></p>	<p>Een student moet zich tijdens de stage houden aan de afspraken rond het gebruik van sociale media zoals die gelden op de stageschool.</p>

<p>15. <i>Als een student in het kader van de stage video opnamen moet maken van de eigen lesactiviteiten, mag dat dan?</i></p>	<p>Bij het maken van beeld- en geluidsopnamen dient de student zich te houden aan het beleid dat de stageschool hiervoor heeft opgesteld. In het Advies aan onderwijsinstellingen (PO, VO, MBO en HO) - Privacy-toets video-opnames studenten en leerlingen is uitgebreide informatie te vinden wat de opleiding en de stageschool moeten afspreken en regelen als er wordt besloten dat het noodzakelijk is om gedurende de stage opnames te maken van de student tijdens lesactiviteiten.</p>
<p>16. <i>Als studenten in het kader van hun stage onderzoeken uitvoeren op hun stagescholen. Hoe dient dan te worden omgegaan met gegevens die in het kader van de onderzoeken worden verzameld?</i></p>	<p>Hiervoor gelden de gangbare regels voor onderzoek zoals gehanteerd aan de (universitaire) pabo/lerarenopleidingen. Daarbij moeten betrokkenen goed geïnformeerd worden over het onderzoek en de gegevens die daarvoor gebruikt worden. Persoonsgegevens van leerlingen en andere betrokkenen worden in principe alleen na anonimisatie gebruikt voor onderzoek.</p>

4. Na afloop van de stage

<p>17. <i>Waar moet je aan denken bij afronding van de stage?</i></p>	<p>Na afronding van de stage heeft de student niet langer toegang nodig tot de systemen van de stageschool, zoals het LAS. Zorg dus dat de toegang van de student zo snel mogelijk geblokkeerd wordt. De student moet alle materialen (bijv. sleutels) en documenten (bijv. werkjes van leerlingen) inleveren bij de stageschool. Verder moeten alle persoonsgegevens van de student die de stageschool niet langer nodig heeft zo snel mogelijk worden verwijderd.</p>
---	---